

Samarbejds møde i Sønderjylland

Godt et halvt hundrede personer havde fundet vej til Landbocentret ved Vojens den 10. marts 2011. Det var jægere, jordbrugere og biavlere, og emnerne spændte lige fra lovgivning om randzoner til dyrkning af jordskokker.

Christian Petersen, formand for Nordvestslesvigs Biavlerforening og én af de mange aktive biavlere i Region Syd, bød velkommen til de fremmødte og omtalte kort aftenens program.

Derefter fik landbrugskonsulent **Finn Olsen** ordet. Han fortalte om de love og bekendtgørelser, landmændene dagligt skal indordne sig under, hvis de vil have landbrugsstøtte efter eu-reglerne. Det blev fremstillet meget klart, selvom tilhørerne ganske givet ikke vil være i stand til at genfortælle, hvilke regler der

gælder for vildtstriber i modsætning til vildtmarker. En utrolig indviklet lovgivning, der kræver sagkundskab ned til den sidste centimeter – og det er absolut ikke overdrevet ! Bredden af vildtstriber, insektvolde og barjord skal altså passe i opgivelsen, når emsige embedsmænd/kvinder fra Plantedirektoratet kommer på kontrolbesøg med målebåndet. Hvis såmaskinen er røget lidt ud til siden, bliver hele arealet kasseret, hvilket vil sige intet tilskud for hverken "striben" eller de tilstødende arealer. For almindelige mennesker virker det helt barokt. Tænk at landbefolkningen finder sig i dette embedsmandsvælde.

Rygter om tilskud til italienske olivenmarker dukker op i hukkommelsen under landbrugskonsulentens helt klare og nøgterne

gennemgang. Var der ikke noget om, at de tilskudsberettigede arealer oversteg det samlede italienske landbrugsareal med godt og vel 100 % ? Eller husker jeg helt forkert ?

Nå, men her i Danmark går vi i meget små træsko og overholder lovgivningen til punkt og prikke. En fordel ved denne metode er selvfølgelig, at landbrugserhvervet også kan brødføde en stor bestand af kontrollanter og andre embedsmænd/kvinder.

Lad mig skyndsomst slå fast, at ovenstående kætterske tanker helt er mine egne og absolut ikke noget, landbrugskonsulenten gav udtryk for. Konklusionen må bare være, at landmænd ubetinget skal kontakte deres konsulenter, før de foretager sig det mindste usædvanlige, f.eks. planter for vildt, insekter, mus eller bier. Der er eu-penge at hente, hvis man følger reglerne i stedet for at følge almindelig sund fornuft, men i modsætning til meget andet her i verden er det **ikke** lettere at opnå tilgivelse end tilladelse.

Efter disse – indrømmet – lidt subjektive betragtninger iler vi videre til næste indlæg, hvor **Gitte Kjeldsen Bjørn** fra Forskningscenter Årslev skulle have fortalt om dyrkning af jordskokker. Desværre var hun blevet syg, så Christian Petersen måtte være stand-in, en rolle han udfyldte ganske glimrende, ikke

mindst på grund af sit personlige kendskab til jordskokkedyrkere. Der er ca. 20 forskellige sorter af jordskokker, og det interessante for biavlere er, at det er planter, der blomster i august-september. Her er de en meget rig pollenkilde. Endnu er der ingen opgørelser over nektarudbyttet, men der arbejdes på sagen.

Jordskok er en flerårig plante, der kan sammenlignes med kartofler. I de senere år har den vundet indpas i adskillige grøntforretninger og kagebøger. De overjordiske stængler kan høstes som grøntafgrøde enten til dyrefoder eller tekniske formål som fremstilling af ethanol. Rodknoldene kan spises rå, eller de kan behandles som almindelige kartofler. Planten kan blive 2-3 m høj, så der er virkelig tale om en potentiel biomasse. Vi ser frem til resultaterne af Gitte's forskning.

Derefter fortalte vildtkonsulent **Klaus Slot** om vildtvenlige beplantninger. Også her er der ganske udviklede regler, der skal følges, hvis man vil have tilskud. Der er f.eks. mulighed for tilskud til udsætning af fasaner, men kun et bestemt antal. Vil man udsætte et andet antal, er det andre regler, der skal anvendes. Oprettelse af biotoper giver også en tilskudsmulighed, og her er det igen et spørgsmål om plantevalg, hvis man vil have forhøjet tilskud. Biotoper, der især tilgodeser nogle musearter, giver

pluspoint, og plantning af bivenlige afgrøder ligeså. Det sidstnævnte er et fingeraftryk fra biavlsorganisationerne, der i 2010 samlet fremsatte et forslag til "Koordinationskontoret for Landdistrikter og Erhvervsudvikling" under høringsfasen af ny bekendtgørelse for "tilskud til landskabs- og biotop forbedrende beplantning".

Klaus Slot fortalte, hvordan biotoper var sammensat tidligere, væsentligst med grantræer omgivet af en rand af rosa rugosa, hybenrose. Det gav læ, men ingen sol og varme. Nu anvender man andre principper med lave træer og buske mod syd og højere træer mod nord. Der må også gerne ligge et lille vandhul i beplantningen. Skov og Naturstyrelsen har udgivet en vejledning i 2002 "Plant for vildtet". Her gives gode råd om anlæg og vedligeholdelse af vildtplantninger. Valget af planter har ændret sig fra nåletræer til et vist indslag af løvtræer. Det gennemgående er, at der skal anvendes "hjemme hørende" arter. Vejledningen mangler desværre fuldstændig omtale af bier og bivenlige planter, men Klaus Slot kom ind på det flere gange i sit indlæg. Vi må så håbe, bierne kommer med i en kommende revision af vejledningen. Skov og Naturstyrelsen hører under Miljøministeriet, mens bierne hører under Fødevarerministeriet. Upraktisk, men der arbejdes vistnok på sagen.

Preben Vestergaard, der er konsulent for DLF-Trifolium, havde derimod stor fokusering på bierne. Mange frøafgrøder kan slet ikke klare sig uden bibestøvning, og da 80 % af vores frøproduktion går til eksport og alene i EU dækker 50 % af markedets behov, er det selvsagt af meget stor betydning.

Som bekendt er det lidt svært at styre biernes valg af trækplanter, men forsøg med at placere en stribe honningurt og hjulkrone, så bierne var nødt til at flyve over en – knap så interessant – kløvermark, har givet gode resultater. Det generelle råd ved etablering af bivenlige frøafgrøder er, at marken skal være helt ren for ukrudt og især senegræs. Når afgrøden kommer op, skal den nok klare sig. Preben Vestergaard omtalte planter lige fra alsikekløver til vintervikke og deres egnethed som biplanter. Frøfirmaet har nu en særlig bivenlig blanding på deres program. Der manglede dog "slangehoved", mente nogle tilhørere, men det ville Preben Vestergaard tage med sig hjem til overvejelse, så måske kommer det på programmet i løbet af nogle få sæsoner.

Arne Jensen, biavler og foregangsmand for alternative afgrøder, der gavner både bier, jægere og andre naturmennesker, fortalte om forsøg med udsåning af blomstrende afgrøder rundt om markerne. En af blandingerne

har været hjulkrone, placeret i den ene side af såmaskinen og honningurt i den anden. Det er sket ud fra den iagttagelse, at honningurt alene giver en overdådigt parfumeret honning, mens blandingen af honningurt og hjulkrone bliver meget mere krydret og velsmagende.

Jordskokker er også Arne Jensens kæphest. Han viste billeder af planter, mere end mandshøje, med blomster i stribevis og rådyr, der bare stod og kikkede på, mens bistaderne blev tilset. Helt klart en afgrøde, biavlerne hellere vil se end majsmarker, hvor der ikke kan hentes nektar, og hvor pollenet, der ganske vist findes i rigelige mængder, desværre har så lille et proteinindhold, at det virker direkte nedsettende på biernes levetid.

Interessen for jordskokker blandt forsamlingen var umiskendelig. De fleste skulle lige forbi bordet med "knolde" fra tre forskellige sorter, nemlig dem der har været i forsøg de sidste år og også i det kommende.

Arne Jensen har formået at smide træskoene ind på f.eks. Århus Universitet og Bregentved Gods. Frøfirmaerne har leveret den nødvendige udsæd, og landmænd lægger jord til forsøgene. Det næste er, at der skal udvælges sorter efter smagen. Den skal helst være lidt nøddeagtig.

Derefter blev der holdt en lille pause med kaffe/te og hjemme-

bagt gulerodskage, og da folk havde fået tørsten styret, blev mødet genoptaget med et lille spørgepanel bestående af Arne Jensen, Klaus Slot, Preben Vestergaard og Finn Olsen.

Der blev blandt andet spurgt, om Skov og Naturstyrelsen ville gøre det gratis at sætte bier ind på statens arealer. Det var der ingen planer om, lød svaret, og der blev taget hul på det evige spørgsmål om sprøjtemidler og bier.

Landbrugskonsulent Finn Olsen fremhævede, at antallet af biforgiftningsskader var faldet meget stærkt. Han mente, det især skyldtes anvendelsen af pyrethroider, der også blev anvendt i varroabekæmpelsen. Som et eksempel nævnte han Mavrik, hvis aktivstof, fluvalinat, også bruges i Apistan, et middel der tidligere har været meget udbredt som varroabekæmpelsesmiddel, men som har vist sig at give resistens hos varroamiderne.

Apistan har ikke været anvendt særlig meget i Danmark. Her bruges det beslægtede middel flumethrin, der blandt andet findes i tægemidlet "Bayticol".

Da spørgelysten var ebbet ud, og klokken i øvrigt nærmede sig almindelig sengetid, sluttede Christian Petersen af med at takke de fremmødte for deres indlæg. Det bliver interessant at se, hvad de kommende år vil bringe.

DB